บทที่ 2

งานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยหรือศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาโสตทัศนศึกษาในประเทศไทยนั้นยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน จะมีก็แต่การศึกษาในสาขาวิชาอื่นซึ่งมีส่วนใกล้เคียงกันในด้านวิธีการศึกษา กล่าวคือ

ในปีการศึกษา 2507 จารุณี เตียตระกูล ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2502-2506" ผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวม 65 เล่ม เพื่อที่จะศึกษาว่านิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยดังกล่าวได้ทำวิทยานิพนธ์ประเภทใด เรื่องใดบ้าง ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สรุปได้ว่า

1. สถาบันที่มีวิทยานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์มากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์

2. ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าระดับปริญญาตรี สำหรับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. ปีที่มีการทำวิทยานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2505 แต่เมื่อพิจารณาโดยแยกสถาบันแล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีผู้ทำการวิจัยมากที่สุด ใน ปี พ.ศ. 2506 ส่วนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้ทำการศึกษาวิจัยมากที่สุด ปี พ.ศ. 2505

4. นิสิตนักศึกษาชายทำวิทยานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์มากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

5. ความยาวของวิทยานิพนธ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยเฉลี่ยมีจำนวนหน้าระหว่าง 221-240 หน้า มากที่สุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวนหน้าระหว่าง 141-160 หน้า มากที่สุด ส่วนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจำนวนหน้าระหว่าง 40-80 หน้า เนื้อเรื่องประเภทใดมากน้อยกว่ากันอย่างไร โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มากที่สุด[1]

ในปีการศึกษาเดียวกัน ศรีสว่าง กริชพิทยาวุธ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2502-2506 โดยมีความมุ่งหมายว่ามหาวิทยาลัย และวิทยาลัยต่าง ๆ ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาสาขาใดบ้าง มีจำนวนเท่าใด และมีหลักสูตรในการศึกษากี่ปี วิธีที่ใช้ในการวิจัยมีอะไรบ้าง เพศของผู้ทำวิทยานิพนธ์และจำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์ ทำการศึกษาในมหาวิทยาลัย 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ทำวิทยานิพนธ์เป็นหญิงมากกว่าชาย ระดับปริญญาบัณฑิต มีผู้ทำวิทยานิพนธ์มากกว่าปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรของผู้เขียนวิทยานิพนธ์เป็นหลักสูตร 2 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ หลักสูตร 2 ปีเทียบ การทำวิทยานิพนธ์ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมา คือ การวิจัยเชิงทดลอง และนักศึกษาเขียนวิทยานิพนธ์สาขามัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ สาขาบริหารการศึกษา จำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์มีจำนวนระหว่าง 61-90 หน้า มากที่สุด รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-60 หน้า[2]

ในปี พ.ศ. 2513 พัชรี คราประยูร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิตของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยถึงปี พ.ศ. 2511" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ว่าในการเขียนวิทยานิพนธ์นั้นนิสิตนักศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบใด วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระเบียบวิธีทางสถิติ และได้ศึกษาว่าวิทยานิพนธ์มีการแบ่ง

---

[1]จารุณี เศียรกุล, "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2502-2506" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507), หน้า 26.

[2]ศรีสว่าง กริชพิทยาวุธ, "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2502-2506" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507), หน้า 29.

136 เล่ม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 24 เล่ม วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 119 เล่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 13 เล่ม รวมทั้งสิ้น 292 เล่ม ผลปรากฏว่า

1. จำนวนสองในสามของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิตใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย

2. จำนวนสองในสามของวิทยานิพนธ์เป็นการวิจัยประยุกต์

3. วิธีการรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้ คือ แบบสอบถามซึ่งมากกว่าเทคนิคอื่นเล็กน้อย

4. มีจำนวนวิทยานิพนธ์มากกว่าครึ่งที่มีการใช้ระเบียบวิธีทางสถิติสูงถึงขั้นทดสอบความมีนัยสำคัญ

5. เนื้อหาของวิทยานิพนธ์หนักไปในสาขาจิตวิทยาและการแนะแนวมากกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ[1]

ปีการศึกษา 2520 ภรณี ศิริโชติ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519" โดยผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 70 เล่ม เพื่อศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย และระเบียบวิธีสถิติที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์แต่ละคนใช้ในงานวิจัยของตน รวมทั้งศึกษาขอบเขตเนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ ประเมินข้อดีและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ตลอดจนศึกษาความเหมาะสมในการใช้วิทยานิพนธ์ประกอบการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่า

---

[1]พัชรี คราประยูร, "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิตของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยถึงปี พ.ศ. 2511" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 46-47.

ผู้สำเร็จปริญญามหาบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 92.86 ในการวิจัยมีจุประสงค์เพื่อใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 สำหรับวิธีวิจัยของวิทยานิพนธ์ใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนระเบียบวิธีสถิตินั้นใช้สถิติพื้นฐานช่วยในการวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.75 สถิติที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขอบเขตของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ แบ่งตามเนื้อเรื่อง และลักษณะงานห้องสมุด ปรากฏว่ามีวิทยานิพนธ์ที่มีขอบเขตเนื้อหาเรื่องภูมิหลัง และเรื่องบริการผู้อ่านมากที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.86 รองลงมาได้แก่วิทยานิพนธ์ที่มีขอบเขตเนื้อหา เรื่องทรัพยากรห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 21.43 ถ้าแบ่งขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ตามประเภทห้องสมุดพบว่า วิทยานิพนธ์จำนวนสูงสุดร้อยละ 54.28 มีขอบเขตเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่ง วิทยานิพนธ์จำนวนรองมาคือร้อยละ 24.28 มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ข้อดีและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ เฉลี่ยโดยทั่วไปวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี วิทยานิพนธ์ที่ได้คะแนนสูงสุดได้คะแนนร้อยละ 97.92 เล่มที่ได้คะแนนต่ำสุดได้คะแนนร้อยละ 66.67 ลักษณะของข้อดีและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์พอสรุปได้ดังนี้ ลักษณะของวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก การย่อและการสรุปอยู่ในเกณฑ์ดี ลักษณะแบบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ลักษณะเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ลักษณะรูปแบบรายงานอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ[1]

ปีการศึกษา 2522 ชูระวี ไชยกิจไทย ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาพลศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2512-2520" ผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์สาขาพลศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512-2520 รวมทั้งสิ้น 119 ฉบับ โดยแยกเป็น

---

[1]ภรณี ศิริโชติ, "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520) หน้า จ.

วิทยานิพนธ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 105 ฉบับ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีก 14 ฉบับ เพื่อศึกษาถึงประเภทหัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏว่า

หัวข้อที่ทำกันมากที่สุด คือ การทดลอง รองลงมาคือ การทดสอบและแบบทดสอบ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อการประยุกต์เกือบทั้งสิ้น ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมา คือ การวิจัยเชิงทดลอง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการทดลองมากที่สุด รองลงมา คือ แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้กันมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย รองลงมา คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยใช้นักศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ครูพลานามัย เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยส่วนใหญ่ให้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมา คือ หลักและคุณค่าในการออกกำลังกาย[1]

ในปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1962) คาลวิน เจมส์ บอยเยอร์ (Calvin James Boyer) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "The Ph.D Dissertation : An Analysis of the Doctoral Dissertation as an Information Source" โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตพฤกษศาสตร์ วิศวกรรมเคมี และจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่เบอร์คเลย์ มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย และมหาวิทยาลัยเทกซัสที่ออสติน ที่ทำในช่วงปี พ.ศ. 2506-2510 (ค.ศ. 1963-1967) จำนวน 441 เล่ม เพื่อวิเคราะห์ว่าได้มีการใช้วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตเป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลไปในแนวใดบ้าง โดยทำการวิเคราะห์เป็น 2 แนว คือ วิเคราะห์ในรูปแบบของการเผยแพร่เนื้อหาวิทยานิพนธ์ที่มีการตีพิมพ์

---

[1]ชูระวี ไชยกิจไพย, "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาพลศึกษา ในประเทศไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512-2520" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) หน้า ง.

เผยแพร่เนื้อหาวิทยานิพนธ์ไปใน 4 สาขาวิชาดังกล่าว และการวิเคราะห์ในรูปแบบของการนำเนื้อหาวิทยานิพนธ์ไปใช้ในการอ้างอิงข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจากผู้เขียนวิทยานิพนธ์โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้เขียนวิทยานิพนธ์แต่ละคนให้ลงรายการบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่หรืออ้างอิงถึงวิทยานิพนธ์ของตนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลจากดัชนีวารสารซึ่งได้กล่าวถึงวิทยานิพนธ์ที่นำไปใช้อ้างอิงโดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์ที่ทำการศึกษา 4 สาขาดังกล่าว เพื่อดูว่าวิทยานิพนธ์เหล่านั้นนำมาใช้อ้างอิงจริงหรือไม่และอ้างอิงโดยผู้ใด ผลจากการวิจัยปรากฏว่า การเผยแพร่เนื้อหาวิทยานิพนธ์ไปอ้างอิงนั้นจะแตกต่างกันระหว่างสาขาวิชา มากกว่าแตกต่างกันระหว่างมหาวิทยาลัยประมาณ 2 ใน 3 ของนำไปใช้ในการอ้างอิง นอกเหนือจากนั้น คือ ประมาณ 1 ใน 3 ไม่ได้นำมาใช้อ้างอิง[1]

ในปี พ.ศ. 2504 โรเบิร์ต ดี รัสเซล (Robert D. Russell) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดแคลิฟอร์เนีย ได้ทำการวิเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพและการสุขศึกษา ในวารสาร The Research Quarterly ระหว่างปี ค.ศ. 1951-1960 โดยผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสำรวจรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับสุขภาพและสุขศึกษาที่จัดพิมพ์ขึ้นในวารสาร The Research Quarterly ระหว่างเดือนมีนาคม ค.ศ. 1951 ถึงเดือนพฤษภาคม 1960 เพื่อที่จะทำการวิเคราะห์จำนวนสัดส่วนหัวข้อเรื่อง วิธีการในการวิจัยของการวิจัยผลของการวิจัยปรากฏว่า จำนวนรายงานการวิจัยในวารสาร The Research Quarterly ทั้งสิ้น 477 เรื่อง เป็นรายงานที่เกี่ยวกับสุขภาพและการสุขศึกษา 59 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของทั้งหมดโดยเฉลี่ยปีหนึ่ง ๆ มีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพและสุขศึกษาประมาณ 6.21 ต่อปี และเรื่องที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 25 เป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงเกี่ยวกับความคิด ทัศนคติ การปฏิบัติ

---

[1]Calvin James Boyer,"The Ph.d. Dissertation:an Analysis the Doctoral Dissertation as an Information Source" (Ph.d. Dissertation, Department of Library Science, University of Texas at Austin, 1972).

ความต้องการและความสนใจ รองลงมาได้แก่ การทดสอบเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพส่วนบุคคล การวิจัยทางด้านโภชนาการ สุขภาพและการปฏิบัติ การประเมินผลโปรแกรมต่างๆ การเตรียมครู กิจกรรมที่มีผลต่อสุขภาพ การบริการด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ และการสุขาภิบาล วิธีการที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม[1]

กัลโฟ และ มิลเลอร์ [2] ได้รวบรวมเรื่องราวต่างๆของการวิจัยทางการศึกษาว่ามีมีลักษณะต่างไปจากวิทยาศาสตร์ในแขนงอื่นๆ บุคคลทั้งสองได้จัดแบ่งการวิจัยทางการศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการวิจารณ์เหตุการณ์ในอดีตโดยวิธีการที่เป็นระบบและได้ผล ผู้ประเมินผลงานแบบเชิงประวัติศาสตร์นี้จะต้องรับผิดชอบในการศึกษาปริมาณหักษะของผู้วิจัยในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินหลักฐานซึ่งผู้วิจัยใช้ศึกษาจะต้องพิจารณาถึงวัสดุเหล่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลจะพิจารณาความแท้จริงของข้อมูลและความแม่นตรงด้านความหมายของข้อมูล การวิเคราะห์ดังกล่าวมีเทคนิคที่ใช้ คือ

1. การตรวจดูหลักฐานที่ได้รับกับของบุคคลอื่น

2. หากข้อมูลเป็นเอกสารที่ไม่ทราบผู้แต่งจะใช้การเปรียบเทียบข้อมูลกับข้อมูลในเอกสารที่ทราบผู้แต่ง

3. การตรวจสอบเวลาที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในบันทึกกับเวลาในปฏิทิน

4. การตีความหมายของคำหรือภาษาในเอกสารนั้น วิธีนี้เป็นวิธียาก เนื่องจากการใช้ความหมาย หรือภาษาที่ใช้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

---

[1]Robert D. Russel, "An analysis of the Health and Health Education Research in Research Quarterly,1951-1960," (The Research Quarterly 33 (March 1962) : 137-140)

[2]Armand J. Galfo and Earl miller. Interpreting Educational Research : Iowa : Brown Co.Inc., 1965. p. 13-19.

ข. การวิจัยเชิงบรรยาย จะศึกษาเรื่องราวข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ แบ่งเป็นการพิจารณาได้ดังนี้

1. การสำรวจ (Survey) เป็นการศึกษาข้อมูลในหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการศึกษา เป็นการศึกษาในช่วงกว้าง (Wide magnitude) มากกว่าจะศึกษาให้ลึกซึ้ง

2. การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Studies) ต่างกับแบบแรกที่เน้นการศึกษาในช่วงที่ลึก ศึกษารายละเอียด และบางกรณีอาจทำให้พบสาเหตุบางอย่าง โดยมากจะจำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้ เช่น ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ๆ

3. การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Studies) เป็นการดูสัมพันธภาพระหว่างเหตุและผล สถิติที่ใช้ส่วนมากเป็นค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ชนิด

ค. การวิจัยเชิงทดลอง เป็นการศึกษาเพื่อดูผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในสภาพการณ์ที่จัดเตรียมขึ้น มีสาระสำคัญคือมีหน่วยทดลองและหน่วยควบคุม การทดลองทางวิจัยการศึกษาเป็นผลมาจากวิธีการทดลองในห้องปฏิบัติการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ จะมีข้อตกลงเบื้องต้นอยู่ 2 ประการ คือ[1]

"1. ถ้าสภาพการณ์ทั้งสองเหมือนกันในทุกกรณียกเว้นการให้ตัวการหนึ่งตัวการใดในสภาพอันหนึ่ง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างสภาพการณ์ทั้งสองนั้นย่อมมาจากตัวการที่เราให้นั้น การกล่าวเช่นนี้จะอยู่ในรูปของ "กฎแห่งตัวแปรเดี่ยว" (Law of Single Variable)

2. ถ้าสภาพการณ์ทั้งสองไม่เหมือนกันแต่สามารถจะแสดงได้ว่าไม่มีตัวแปรใด ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเกิดปรากฏการณ์ภายใต้สภาพการทดลองนั้น หรือถ้าตัวแปรที่มีความสำคัญได้ถูกควบคุมให้เท่าเทียมกัน ดังนั้นความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างสภาพการณ์ทั้งสองภายหลังจากที่ให้ตัวแปรใหม่แก่สภาพการณ์หนึ่งย่อมจะเป็นผลมาจากตัวแปรที่ให้ใหม่ การกล่าวเช่นนี้อยู่ในรูปของ "กฎแห่งตัวแปรที่มีความสำคัญเท่านั้น" (Law of the only Significant Variable)"

วัตถุประสงค์ของการจัดสภาพการทดลองและสภาพการควบคุมก็เพื่อต้องการให้มีตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้นที่จะให้ผลในการทดลอง กฎเกณฑ์ดังกล่าวในข้อสองอาจนำมาดัดแปลงได้คือ

---

[1] Ibid., p.16.

1. การใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวเป็นทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มหรือมากกว่าโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (random sampling)

3. การทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างกลุ่มทั้งสองหรือมากกว่าโดยวิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติ ด้วยค่ามัฌชิมเลขคณิต และทดสอบผล

4. การทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างกลุ่มด้วยการจับคู่

5. โดยการหมุนเวียนกลุ่มต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเสมอภาค แล้วให้อยู่ในหน่วยควบคุม

ผู้เขียนได้สรุปถึงการตัดสินการวิจัยว่าจะเป็นแบบใดนั้น ในบางครั้งอาจทำได้ยาก เนื่องจากผู้วิจัยอาจใช้วิธีวิจัยหลายชนิดรวมกันในการวิจัยเรื่องนั้น ทำให้ไม่มีลักษณะใดเด่นกว่าตัวอย่างเช่น ในการศึกษาโปรแกรมการศึกษาของเด็กที่มีความกระทบกระเทือนด้านอารมณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์โดยศึกษาถึงวิธีการสอนที่ใช้มาแต่อดีตสมัย ขั้นต่อไปเข้าศึกษารายละเอียดของโปรแกรมและจำนวนโปรแกรมที่ใช้ในรัฐนั้น รวมทั้งการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลและติดต่อใกล้ชิดกับเด็กจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ขั้นนี้จะถือเป็นลักษณะของการสำรวจและวิจัยเชิงบรรยาย ขั้นสุดท้ายผู้วิจัยใช้การทดลองเพื่อทดสอบผลจากตัวแปรที่ได้รับจากการศึกษาในสองแบบแรก ดังนั้นจะเห็นว่าในการวิจัยเรื่องนี้วิธีวิจัยทั้ง 3 วิธีได้มีบทบาทเท่าเทียมกัน เมื่อตัดสินการวิจัยนี้เข้าอยู่ในระเบียบวิธีวิจัยแบบใดแบบหนึ่งก็ย่อมเกิดความลำเอียงแก่ระเบียบวิธีวิจัยอื่นโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ผู้วิจัยจะประสบปัญหาแบบเดียวกันนี้เช่นกัน

สตีเฟ่น คอรี่[1] เป็นผู้ใช้คำว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ก่อนบุคคลอื่น เพราะต้องการแยกให้เกิดความแตกต่างระหว่างงานวิจัยที่ครูหรือผู้ปฏิบัติการในโรงเรียนทำกับงานวิจัยของนักวิจัยทั่วไป ทำให้นักศึกษาและแม้แต่นักวิจัยที่ได้รับการฝึกฝนมาบ้างเกิดความลำเอียงในเรื่องงานวิจัยของผู้ปฏิบัติการและงานวิจัยของตนเอง ทำให้มีปัญหาตามมา 2 ข้อ คือ

---

[1] Stephen Cory. Action Research to Improve School Practices. New York: Bureau of Publications, Teacher's College, Columbia University, 1953. p.8-10.

1. การวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Educational Research)ขัดแย้งกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือไม่ ?

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการทำเพื่ออะไร

ปรากฏว่าการโต้แย้งในข้อแรกจะหมดไปเพราะการวิจัยบริสุทธิ์จะทำโดยนักวิจัยทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ด้านปฏิบัติ แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะทำโดยครูหรือผู้ปฏิบัติการในโรงเรียนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องนั้นและต้องการทราบผลเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากข้อมูลที่เก็บสะสมไว้ และนำประโยชน์มาใช้ทางปฏิบัติหน้าที่การงานขณะนั้น คำถามข้อสอง คอรี่ กล่าวว่า การวิจัยทางการศึกษาแบบบริสุทธิ์นักวิจัยจะค้นหากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น นักวิจัยเชิงปฏิบัติการก็จะค้นหาวิธีที่ดีที่สุดเพื่อนำกฎเกณฑ์นี้ไปใช้ ดังนั้นจะเห็นว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีความสำคัญต่อการศึกษาด้วย

จากการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานี้ได้ให้แนวทางบางอย่างต่อการทำวิทยานิพนธ์ได้มาก เช่น เกณฑ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจะใช้ตัดสินลักษณะของข้อมูลในรายการที่กำหนดไว้ด้านคำจำกัดความและอื่น ๆ ผู้วิจัยได้พยายามคัดเลือกในส่วนที่ตรงกับวัตถุประสงค์และตัดสิ่งที่ไม่ต้องออก ในบางส่วนผู้วิจัยยังได้ขยายขอบเขตให้กว้างขึ้นอีก เช่น เพิ่มลักษณะที่จะทำการวิเคราะห์ขึ้นอีกหลายลักษณะ ตลอดจนการใช้ค่าทางสถิติ ไคสแควร์ เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างจำนวนวิทยานิพนธ์ในแต่ละรายการที่ทำการวิเคราะห์ โดยจะใช้ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 5 ขอบเขตที่ขยายออกดังกล่าวนี้เป็นเรื่องใหม่ยังไม่เคยมีผู้วิจัยไว้เลย จึงนับว่าวิทยานิพนธ์ที่จะทำขึ้นนี้เป็นงานวิจัยที่มีลักษณะไม่ซ้ำกับเรื่องการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เรื่องอื่น ๆ ซึ่งได้มีผู้ทำไว้แล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย